

Thuiskomen
Theo Hetteema

Column in *Ons Orgaan*, maart 2016, p. 3.

— Of ik iets wil schrijven over pelgrimage, want dat is het jaarthema van de Bond en van het eerste nummer van *Ons Orgaan* nieuwe stijl. Dat ‘iets’ moet een column zijn. En een column dat is een kolom, een stevige pijler, een tekst die staat als een huis. Nou vooruit, daar gaat ‘ie dan.

Ik moet bekennen dat ik weinig van een pelgrim heb. Mijn geloofsbeleving heeft meer weg van de Benedictijnse monniken: mensen die uitzwierven over heel Europa. Maar hadden ze eenmaal een plek gevonden om zich te vestigen, dan bouwden ze daar een klooster en dan gold vanaf dat moment de gelofte van de *stabilitas loci*, de binding aan één plek.

Ik moet denken aan Maarten Biesheuvel, die in het verhaal ‘Reis door mijn kamer’ bedenkt dat hij naar allerlei plekken op de wereld zou kunnen reizen, maar dat hij liever thuis blijft. En dan neemt hij de lezer mee op een reis door zijn kamer, langs allerlei boeken en voorwerpen waar hij een verhaal bij heeft. De verste reis is de reis naar binnen, en je hoeft niet ver weg te trekken om die reis te maken.

Toch waardeer ik pelgrims die een bezinnende reis gaan maken. Ik ben jaloers op hun doorzettingsvermogen, hun rust in het aanvaarden van tegenslag en hun vermogen om dingen achter zich te laten. Want dat is pelgrimeren: geliefde en vervelende mensen en dingen achter je laten, om tot verdieping te komen, omkeer en inkeer. Daar moet je wat voor opgeven: luxe, zekerheid, comfort. Maar je krijgt er ook iets voor terug wat niet in woorden is te vatten.

Dé pelgrimstocht van het moment is de reis naar Santiago de Compostela in Spanje. Een van de mooiste verslagen die ik daarover las, is van Herman Vuijsje. In zijn boek *Pelgrim zonder God* vertelt hij hoe hij de ‘camino’, de pelgrimsroute, aflegt in omgekeerde volgorde, van Santiago naar Amsterdam, zijn thuis. Dat deed hij bewust, omdat hij, als niet-gelovige, niet wilde doen-alsof. Dit was zijn eigen pelgrimage, zonder religieuze bestemming, zonder stempeltjes of oorkonde en zonder steun van reisgenoten met eenzelfde doel. Voor Vuijsje leidde dat niet tot geloofsverdieping, maar wel tot andere inzichten over zichzelf en de mensen die hij ontmoet.

Vreemd dat juist een niet-gelovige uitdrukt wat sommige pelgrims makkelijk vergeten: het doel van de reis is niet het bedevaartsoord dat je in het vizier hebt, maar het doel is om weer thuis te komen en je, met je verdiepte inzicht over leven en geloven, weer te voegen in de kring met vervelende en geliefde mensen en dingen. Dat maakt pelgrimeren anders dan vluchten, zwerven of vakantie houden.

Zo beschouwd heeft het wel iets om te pelgrimeren. Zal ik dan toch ook maar...? Eens eenvoudig beginnen met een pelgrimage van mijn huis in Den Haag naar de Lourdesgrot in Scheveningen? Dan kan ik altijd nog met de tram terug. Ach, goed beschouwd doet het er niet toe waar ik heen ga. Want de verste reis is de reis naar binnen, en dan weer naar buiten toe, naar alle mensen om mij heen. Dat het leven zo’n reis is: dat staat als een huis.